

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2018-05-24

Närvarande: Justitieråden Kerstin Calissendorff, Erik Nymansson och Thomas Bull

Skadeståndsansvar vid sjötransport av farliga och skadliga ämnen

Enligt en lagrådsremiss den 3 maj 2018 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i sjölagen (1994:1009),
2. lag om ändring i lagen (2010:976) om ändring i sjölagen (1994:1009),
3. lag om ändring i lagen (2017:723) om ändring i sjölagen (1994:1009),
4. lag om den internationella fonden för farliga och skadliga ämnen,
5. lag om ändring i lagen (1975:1083) om uppgiftsskyldighet rörande mottagande av olja,

6. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
7. lag om ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg,
8. lag om ändring i miljöbalken,
9. lag om ändring i lagen (2010:968) om ändring i miljöbalken.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Mikael Hjort.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I remissen föreslås att Sverige ska tillträda 2010 års internationella konvention om ansvar och ersättning för skada i samband med sjötransport av farliga och skadliga ämnen (2010 års HNS-konvention). Ett tillträde förutsätter lagändringar som också föreslås i remissen, liksom en ny lag.

Förslaget till ändring i sjölagen

21 kap. 5 a §

Av den föreslagna paragrafens fjärde stycke framgår att om en talan om ersättning för samma olycka väckts vid flera domstolar ska regeringen bestämma att en av dessa domstolar ska handlägga målen. Den föreslagna paragrafen har en förlaga i 5 § samma kapitel. Denna fördes in i sjölagen i samband med att lagen (1973:1198) om ansvarighet för oljeskada till sjöss ändrades 1995 (se prop. 1994/95:169 s. 80).

Lösningen att det är regeringen som genom ett beslut bestämmer vilken domstol som ska handlägga ett eller flera mål är ovanlig

(jfr 14 kap. 7 a § rättegångsbalken) och väcker konstitutionella frågor om relationen mellan regeringen och domstolarna. I 11 kap. 3 § regeringsformen stadgas bl.a. att ingen myndighet får bestämma hur dömande uppgifter ska fördelas mellan enskilda domare. Av förarbetena framgår att innebörden är den att domstolarna vid fördelningen av mål och ärenden bara har att rätta sig efter rättsregler i lag och inte får ta emot direktiv om hur fördelningen ska ske i ett särskilt fall (prop. 2009/10:80 s. 128 f.).

Ett beslut att låta en viss domstol handlägga mål istället för en annan är visserligen inte direkt jämförbart med direktiv om fördelningen av mål inom en domstol, men samma principiella invändningar mot regeringens inblandning skulle kunna resas mot en sådan åtgärd. Någon diskussion om de konstitutionella implikationerna av den valda lösningen – som för övrigt härstammar från tiden före 1974 års regeringsforms tillkomst (se prop. 1973:140 s. 174) – förs inte i remissen. Under den fortsatta beredningen bör frågan övervägas.

Förslaget till lag om den internationella fonden för farliga och skadliga ämnen

7 §

Sverige har ännu inte anslutit sig till 2010 års HNS-konvention och det är inte möjligt att ange vilken dag den träder i kraft. För att Sverige ska kunna uppfylla sin uppgiftsskyldighet när anslutningsinstrumentet deponeras måste emellertid rapportering kunna ske av mottagna farliga och skadliga ämnen under det kalenderår som då har passerat. Regeln om mottagares uppgiftsskyldighet av last av sådana farliga ämnen som omfattas av avgiftsplikten enligt HNS-konventionen anges i remissen därför behöva träda i kraft senast den 1 januari 2019, trots att konventionen

inte då kommer att vara i kraft och därmed inte heller mottagarens skyldighet att utge avgift till fonden enligt artiklarna 16–20.

Eftersom mottagarens uppgiftsskyldighet enligt 7 § för enskild kan te sig oväntad när någon avgiftsskyldighet ännu inte föreligger och då bestämmelsen är straffsanktionerad förordar Lagrådet en smärre justering i bestämmelsens första stycke så att den lyder enligt följande.

Mottagare i Sverige av sådan last som enligt 2010 års HNS-konvention är avgiftspliktig ska senast den 1 mars varje år lämna uppgift till Sjöfartsverket om den mängd last som mottagits under föregående kalenderår, om mottagaren under det året tagit emot mer än: ...

9 §

I linje med Lagrådets förslag till justerad lydelse av 7 § första stycket bör i paragrafens första stycke "avgiftspliktig last enligt 2010 års HNS-konvention" ersättas med "sådan last som är avgiftspliktig enligt 2010 års HNS-konvention" och ordet "avgiftspliktig" på motsvarande sätt stryks.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I p. 2 kan ordet avgiftspliktig utgå.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.